

УДК 356.169
Гайдарли Г.С.

Національний університет оборони України.

Підхід щодо удосконалення методики визначення бойових можливостей військових формувань високомобільних десантних військ при веденні десантно-штурмових дій

Подход к совершенствованию методики определения боевых возможностей военных формирований высокоомобильных десантных войск при ведении десантно-штурмовых действий

Approach to improve the methodology for determining the combat capabilities of military forces highly mobile amphibious forces in the conduct of landing assault actions

Резюме. У статті представлено один із підходів щодо удосконалення методики визначення бойових можливостей військових формувань високомобільних десантних військ, яка дозволяє врахувати низку найважливіших факторів, щодо застосування озброєння, навченості військ, ефективності управління ними і всебічного забезпечення десантно-штурмових дій.

Ключові слова: десантно-штурмові дії, десантно-штурмовий загін (група), бойове завдання, боєздатність військ, всебічне забезпечення, бойові можливості.

Резюме. В статье представлен один из подходов к усовершенствованию методики определения боевых возможностей воинских формирований высокоомобильных десантных войск, которая позволяет учесть ряд важнейших факторов, по применению вооружения, обученности войск, эффективности управления ими и всестороннего обеспечения десантно-штурмовых действий.

Ключевые слова: Десантно-штурмовые действия, десантно-штурмовой отряд (группа), боевое задание, боеспособность войск, всестороннее обеспечение, боевые возможности.

Resume. The paper presents an approach to improve the methodology for determining the combat capabilities of airborne troops, which allow for a number of the most relevant factors in respect of using of weapons, learning of troops, performance management and comprehensive support landing assault actions.

Keywords: Landing assault action, landing assault squad (group), combat mission, learning of troops, comprehensive support, combat capabilities.

Постановка проблеми.

Аналіз збройних конфліктів сучасності, особливо останнього десятиліття показав, що дії високомобільних десантних військ є невід'ємною частиною змісту боїв та операцій. [1]

Їх роль і місце у досягненні мети бойових дій суттєво зросла. Це обумовлено підвищенням бойових можливостей високо мобільних десантних військ, особливо під час ведення десантно-штурмових дій.

Проте визначення бойових можливостей військових формувань високомобільних десантних військ при веденні десантно-

штурмових дій приділяється недостатньо уваги, на відміну від військових формувань механізованих (танкових) військ. [2]

Ступінь розробленості проблеми.

Як визначив аналіз [1,3-8] існуючий науково-методичний апарат визначення бойових можливостей військ може бути використаний для визначення бойових можливостей високомобільних десантних військ при веденні десантно-штурмових дій з урахуванням їх особливостей.

Дослідження змісту наукової і навчальної літератури [1-8] показав, що питанням удосконалення методики визначення бойових

можливостей військових формувань механізованих військ приділяється значна увага. Так використовуючи досвід попередників [2,7] є хорошим підґрунтям для питань дослідження бойових можливостей військових формувань високомобільних десантних військ при веденні десантно-штурмових дій.

Метою написання статті є розроблення підходу щодо удосконалення методики визначення бойових можливостей військових формувань високомобільних десантних військ при веденні десантно-штурмових дій.

Викладання основного матеріалу.

Під бойовими можливостями військових формувань високомобільних десантних військ розуміються кількісні і якісні показники, які характеризують їх здатність розгромити певне угруповання противника, утримувати важливий рубіж (район) чи оволодіти ним на місцевості у встановлений час за умов збереження боєздатності своїх військ на рівні, який забезпечує подальше виконання бойового завдання [2].

Відомо [3], що бойові можливості можуть бути охарактеризовані кількісними та якісними показниками.

Основними показниками оцінки бойових можливостей високомобільних десантних військ за результатами проведеного дослідження є:

- спроможність знищення зазначеної кількості об'єктів від поставленого завдання;
- кількість озброєння та військової техніки;
- кількість підрозділів (особового складу);
- часові показники маневру;
- кількість об'єктів, які підлягають знищенню або захопленню;
- глибина розташування об'єктів.

Враховуючи, що десантно-штурмові дії суттєво відрізняються від оборонних чи наступальних дій механізованих(танкових) військ необхідно розкрити їх зміст.

Під десантно-штурмовими діями (ДШД) розуміється сукупність узгоджених та взаємопов'язаних за метою, завданнями, місцем та часом дій аеромобільних підрозділів високомобільних десантних військ та доданих або штатних підрозділів авіації Сухопутних військ щодо десантування та виконання бойових завдань у тилу противника, які проводяться за єдиним замислом і планом.

Основними способами десантно-штурмових дій є: десантно-рейдові, десантно-ударні та диверсійно-пошукові дії [1].

Чим вище перевага однієї сторони над іншою, тим з більшою ймовірністю вона виконає бойове завдання в конкретних умовах тактичної

обстановки. Бойові можливості непостійні. Вони залежать від ряду факторів, які умовно можна розділити на три групи:

- кількісні фактори: кількість особового складу, озброєння і військової техніки (ОВТ), боєприпасів, пального, інших матеріальних засобів, необхідних для збройної боротьби.

- якісні фактори: тактико-технічні характеристики при застосуванні засобів збройної боротьби, боєздатність військ (рівень бойової підготовки, морально-психологічне забезпечення і бойовий досвід особового складу), ефективність управління військами, всебічного забезпечення бою, застосовувані прийоми і способи при виконанні бойових задач.

- фактори, що враховують фізико-географічні умови: місцевість, погода, пора року і доби та інші.

Завдання щодо визначення основних показників бойових можливостей військ не може бути зведено до формалізованої оцінки бойових можливостей тільки в одному виді бойових дій.

Склад сил і засобів, що залучаються до ведення десантно-штурмових дій, залежить від мети, завдань, масштабів дій та умов обстановки. Для ведення десантно-штурмових дій створюються десантно-штурмові загони від високомобільних десантних військ у складі посиленого батальйону, роти, і десантно-штурмові групи у складі посиленого взводу, штатних вертольотів авіації Сухопутних військ та інших засобів підсилення.

Досвід ведення ДШД показав, що на відміну від класичних видів бойових дій, ступінь реалізації бойових можливостей суттєво залежить від навченості особового складу та стану озброєння і військової техніки.

Тому, в ході ведення ДШД, виникає необхідність враховувати вплив цих факторів під час оцінки бойових можливостей ВДВ.

Пропонується навченість особового складу ВДВ, під час ведення ДШД, характеризувати коефіцієнтом навченості військ K_{NB} .

За основними складовими навченості військ до ДШД пропонується розглянути наступні рівні:

- бойової підготовки;
- морально психологічного стану особового складу;
- наявності у особового складу бойового досвіду.

Об'єктивні чисельні показники бою лінійно залежать від кількості ОВТ та квадратичне від його якості. Кожна одиниця

ОВТ в бою виступає в двох значеннях: з одного боку - як об'єкт (ціль) для ураження засобами противника, а з іншого - як засіб поразки його об'єктів. Таким чином, при формуванні чисельного показника співвідношення ОВТ повинна враховуватися двічі: в кількісному і якісному значенні.

При визначенні розрахунку бойових можливостей потрібно виявити співвідношення сил, щоб визначити, яка із сторін має перевагу і чи можна при такому співвідношенні виконати поставлене завдання за формулою [2]:

$$f_o = \frac{N_{zp}^o}{N_{zp}^n} \cdot \sqrt{\frac{E_{zp}^o \cdot K_{yk}^o \cdot K_{hb}^o \cdot K_y^o \cdot K_{bz}^o \cdot K_{mtz}^o}{E_{zp}^n \cdot K_{yk}^n \cdot K_{hb}^n \cdot K_y^n \cdot K_{bz}^n \cdot K_{mtz}^n}} \quad (1)$$

де f_o - показник реального співвідношення сил з боку військ що ведуть оборонний бій;

N_{zp}^o ; N_{zp}^n - кількісний показник десантно-штурмового загону (групи) і противника;

E_{zp}^o ; E_{zp}^n - показник (коефіцієнт) інтегрованої бойової ефективності різноманітних зразків ОВТ, десантно-штурмового загону (групи) і противника;

K_{yk}^o , K_{yk}^n - показник (коефіцієнт) укомплектованості військ десантно-штурмового загону (групи) і противника;

K_{hb}^o , K_{hb}^n - показник (коефіцієнт) навченості військ десантно-штурмового загону (групи) і противника;

K_y^o , K_y^n - показник (коефіцієнт) ефективності управління військ десантно-штурмового загону (групи) і противника;

K_{bz}^o , K_{bz}^n - показник (коефіцієнт) бойового забезпечення військ десантно-штурмового загону (групи) і противника;

K_{mtz}^o , K_{mtz}^n - показник (коефіцієнт) матеріально-технічного забезпечення військ десантно-штурмового загону (групи) і противника

Перші два показники N_{zp}^o , N_{zp}^n , E_{zp}^o ,

E_{zp}^n відображають кількість і якість ОВТ десантно-штурмового загону (групи), що беруть участь в бою, і характеризують його потенційні можливості. Беручи за розрахункову одиницю ОВТ відділення (екіпаж, розрахунок) з комплексом свого штатного озброєння і

підсумовуючи їх, отримаємо сумарний кількісний показник N_{zp} для будь-якого військового формування:

$$N_{zp} = N_{art} + N_{птз} + N_{ав} + N_{ппо}, \quad (2)$$

де N_{zp} - кількісний показник десантно-штурмового загону (групи);

N_{art} - кількість гарматних розрахунків та пускових установок;

$N_{птз}$ - кількість протитанкових засобів;

$N_{ав}$ - кількість літаків і вертольотів, які беруть участь в бою;

$N_{ппо}$ - кількість засобів ППО, що входять до складу десантно-штурмового загону (групи).

Показник N_{zp} характеризує десантно-штурмовий загін (групу) в кількісному відношенні як сукупність об'єктів для ураження засобами противника. При обчисленні цього показника враховуються як штатні, так і додані (підтримуючі) розрахункові одиниці ОВТ, а також розрахункові одиниці озброєння, сил і засобів старшого начальника, якщо вони виконують завдання в інтересах десантно-штурмового загону (групи), що аналізується.

Для характеристики десантно-штурмового загону (групи) з точки зору її вражаючих можливостей використовуються кількісний і якісний показники i -го військового формування E_i . Його величина повинна відображати технічні можливості ОВТ щодо ураження об'єктів (цілей) противника залежно від виду бою, наявності та ефективності боеприпасів та інших факторів.

Виходячи з того, що в бою всі бойові одиниці діють спільно в інтересах вирішення бойового завдання, показник E_{zp} десантно-штурмового загону (групи) буде представлений якісними показниками бойових одиниць, які входять до її складу [2]:

$$E_{zp} = E_{дшд} + E_{art} + E_{птз} + E_{ав} \quad (3)$$

де E_{zp} - сумарний якісний показник військ десантно-штурмового загону (групи);

$E_{дшд}$ - якісний показник озброєння десантно-штурмового загону (групи);

$E_{арт}$ - якісний показник озброєння артилерійських підрозділів;

$E_{МПЗ}$ - якісний показник озброєння протитанкових підрозділів;

$E_{ав}$ - якісний показник озброєння літаків та вертольотів;

Для десантно-штурмового загону (групи) з урахуванням протидії ППО протилежної сторони показник $E_{ав}$ і $N_{ав}$ розраховується за наступною формулою [2]:

$$E_{ав1}^1 = N_{ав}^1 - E_{ав}^2; \quad N_{ав1}^1 = N_{ав}^1 - E_{ППО}^2 \quad (4)$$

де $E_{ав1}^1$ - значення сумарного якісного показника авіації сторони, яка розраховується з урахуванням протидії ППО супротивника;

$N_{ав1}^1$ - значення сумарного кількісного показника авіації сторони, яка розраховується з урахуванням протидії ППО супротивника;

$E_{ав}^1$ - сумарний якісний показник цієї сторони без врахування протидії ППО;

$N_{ав}^1$ - сумарний кількісний показник авіації (кількість діючих літаків і вертольотів);

$E_{ППО}^2$ - сумарний якісний показник ППО противника.

Величина $E_{ер}$ характеризує бойову ефективність десантно-штурмового загону (групи). В цілях обліку даних факторів пропонується ввести такі коефіцієнти:

$K_{ук}$ - показник (коефіцієнт) укомплектованості військ;

$K_{НВ}$ - показник (коефіцієнт) навченості військ;

$K_{у}$ - показник (коефіцієнт) ефективності управління;

$K_{БЗ}$ - показник (коефіцієнт) бойового забезпечення;

$K_{МТЗ}$ - показник (коефіцієнт) матеріально-технічного забезпечення.

Фізичне значення коефіцієнтів полягає в ступені навченості, ефективності управління військами і всебічного забезпечення бою, які дозволяють реалізувати бойову ефективність озброєння.

Ефективність управління військами і всебічного забезпечення бою є темами окремих досліджень.

В даній статті детально розглянуто коефіцієнт навченості військ $K_{НВ}$, значення якого визначається наступним виразом [2]:

$$K_{НВ} = K_{БП} * K_{МПЗ} * K_{БД}, \quad (5)$$

де

$K_{БП}$ - коефіцієнт бойової підготовки, якій характеризує рівень оволодіння озброєнням підрозділом (екіпажем, розрахунком);

$K_{МПЗ}$ - коефіцієнт морально-психологічної забезпечення, якій характеризує здатність особового складу виконати поставлене бойове завдання;

$K_{БД}$ - коефіцієнт бойового досвіду, якій характеризує відсоток особового складу, який має досвід ведення бойових дій.

Методами статистичного аналізу та оцінок визначена частка кожної складової частини коефіцієнта навченості військ.

У результаті встановлено такі максимальні значення коефіцієнтів: $K_{БП} = 0,5$;

$K_{МПС} = 0,25$; $K_{БД} = 0,25$.

Рівень оволодіння озброєнням визначається за результатами виконання контрольних стрільб підрозділом (екіпажем, розрахунком).

Здатність особового складу виконати поставлене бойове завдання в будь-яких умовах обстановки визначається ступенем виконання поставлених завдань (бойових можливостей) в ході підготовки військ і ведення попередніх бойових дій.

Наявність в підрозділі 100% особового складу, відповідає максимальному значенню коефіцієнта бойового досвіду (0,25), а повна відсутність таких - мінімальному значенню (0,04) [3].

При підсумовуванні кількісного і якісного показників підрозділам високомобільних десантних військ потрібно враховувати значення виду ОВТ у загальній бойовій ефективності підрозділів. Наприклад, для засобів ППО це обумовлюється застосуванням авіації противника. За відсутності у противника авіації внесок засобів ППО в загальній кількісний і якісний показники військових формувань високомобільних

десантних військ не враховується, тому що засоби ППО вражають тільки авіацію противника.

Висновки. У загальному вигляді один із підходів щодо удосконаленої методики визначення бойових можливостей військових формувань високомобільних десантних військ може бути наступним:

- на основі оцінювання своїх військ і противника визначити склад сторін;

- визначити кількісні N і якісні E показники структур, що складають сторони, обчислити їх сумарні значення;

- за формулою (1) розрахувати співвідношення сил сторін для умов обстановки з урахуванням введених коефіцієнтів;

- визначити можливе співвідношення сил сторін і порівняти його з критичним;

- розрахувати ймовірність виконання завдання і зробити висновки про можливість виконання бойового завдання;

- при отриманні результату, який не забезпечує достатню ймовірність виконання бойового завдання своїми військами, необхідно визначити можливі заходи щодо посилення десантно-штурмового загону (групи) або застосування допустимих в даних умовах обстановки ефективних способів розгрому противника, що дозволяють поліпшити співвідношення на користь своїх військ і перешкоджають такому поліпшенню у противника і в залежності від них перерахувати співвідношення сил сторін;

- якщо в результаті перерахунку співвідношення сил сторін не задовольняє користувача (при веденні оборони $f_o > f_{кр}$, при веденні наступу $f_o < f_{кр}$), слід зробити висновок про те, що бойові можливості своїх військ не дозволяють їм виконати поставлене бойове завдання. У цих випадках необхідно визначити частку противника, проти якої може бути виконана задача. Помноживши отримане значення на всю ширину дій десантно-штурмового загону (групи) можна визначити

можливий фронт дій своїх військ, при якому може бути виконане бойове завдання.

- розрахувати просторово-часові показники бойових можливостей (можливу глибину просування наступаючих, середній темп їх наступу, час виконання бойового завдання) і можливі при цьому втрати сторін.

- зробити висновки про здатність десантно-штурмового загону (групи) виконати бойове завдання в конкретних умовах обстановки.

Напрямок подальших досліджень: удосконалення методики визначення бойових можливостей військових формувань високомобільних десантних військ, щодо десантно-штурмових дій та втілення їх в практику військових формувань високомобільних десантних військ.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аеромобільні та повітрянодесантні війська: Досвід дій та перспективи розвитку. Навчальний посібник. – К: (НУОУ), 2009. – 63 с.
2. Ахромеев С.Ф. Военный энциклопедический словарь // Под. ред. комиссии Фхромеев С.Ф. – М: (Воениздат), 1986. – 863 с., с ил. 30 л. ил.
3. Андреев Ю.Н. Усовершенствованная методика определения боевых возможностей общевойсковой группировки войск // Андреев Ю.Н. Военная мысль. – 2011. – № 4. – С. 26-30.
4. Жуков Г.П., Викулов С.Ф. Военно-экономический анализ и исследование операций. // Жуков Г.П., Викулов С.Ф. – М: (МО СССР), 1987. – 440 с.
5. Чуев Ю.В. Исследование операций в военном деле. // Чуев Ю.В. – М: (Воениздат), 1970. – 256 с.
6. Вентцель Е.С. Исследование операций. // Вентцель Е.С. – М: (Советское радио), 1972. – 547 с.
7. Вентцель Е.С. Исследование операций: задачи, принципы, методология. // Вентцель Е.С. – М: (Наука), 1988. – 208с.
8. Диннер И.Я. Математические методы исследования операций. // Диннер И.Я. – Л: (Военно-морская академия), 1964. – 140 с.

Рецензент: Федянович Д.Л. – к.військ.н., с.н.с., ЦВСД НУО України.

Поступила в редакцію 31.01.13